

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

V K. H. byl odedávna i žid. spolek ženský („Amschelberger Frauen-Verein“), jehož nejstarší zápisy mohl jsem však jen sledovat do r. 1866. Tehdy, dne 22. srpna 1866, věnoval tomuto spolku Jakub a Sara Adlerovi obnos 100 zl.

Stanovy (nové) jsou potvrzeny dne 12. srpna 1870, č. 36.539 a byly tehdy ve výboru tyto dámy: předs. Babeta Oppenheimerová, výbor: Sara Hellerová, Sara Adlerová, Lotti Oppenheimerová, Josefina Backová a Anna Adlerová.

V protokolu se dočítáme, že žid. ženský spolek se zúčastnil svatby hraběte Vojtěcha Mladoty ze Solopisk (dne 5. července 1891) a že na pamět této svatby byla zřízena u spolku toho nadace na jména hraběte a jeho choti. Spolkové jmění obnášelo tenkrát 1482 zl. 98 kr.

R. 1914 byla předs. Lotti Oppenheimerová.

První český zápis protokolu tohoto spolku našel jsem teprve ze dne 10. ledna 1922 a byla předsedkyní Emma Hellerová, výbor sestával z dám: F. Straková, pokl. (od počátku spolku), S. Hellerová, Z. Pisingerová, E. Sommerová, Josefina Kaufmannová, Olga Poláčková, Hermína Kaufmannová, S. Klepetářová. Spolek sleduje šlechtitný ten účel, pomáhati chudým rodinám a vypláceti příspěvky k věnu chudým nevěstám žid. Šlechtitné tyto úkoly spolek ten po všechna léta poctivě plnil.

V SEDLČANECH

bydleli rovněž od dávných časů Židé porůznu, netvořili však vlastní náb. obce, nýbrž přispívali na udržování školy a hřbitova do K. H., jichž výborových schůzí se zúčastnili delegacemi a zvláště se s touto obcí dohadovali o repartaci daní. Blíže S. byla vydatná ložiska rudy stříbrné a zlaté, tedy již spoludůvod, že v těch krajích byly žid. osídlení kladen obtíž. Kdy a od koho byly S. založeny, není dnes známo. Erb města — pětistá růže červená — znak Rožmberských, nasvědčuje, že S. náležely kdysi do panství pánů z Růže. Zde bývalo sídlo kraje povltavského a jeho někdejší správa měla pravomoc měst královských, užívalo práva hrdelního a tržního. Král Jan z Lucemburka zastavil S. Petrovi z Rožmberka r. 1481; Vok z Rožmberka postoupil tento statek bratřím Lobkoviczům na Chlumci a r. 1580 až 1593 držel jej Jakub Krčín z Jelčan. Město odrazilo r. 1420 útok Jana Žižky z Trocnova „z rána za rosy“, odtud na památku slavila se tato slavnost „Rosa“ až do doby cis. Josefa II., který ji zakázal. Za války třicetileté stihla město pohroma velikého požáru. R. 1783, 1802 a 1828 opakovaly se požáry. R. 1649 a 1680 zřít v kraji mor; město těmito pohromami velice utrpělo³⁾.

V příručce z r. 1814⁴⁾ jsou poznamenány důležité trhy české: „Seltschan: auf Petri und Pauli, auf Elisabeth“, rovněž i blízké městečko „Gistebnitz“ (Jistebnice): 1. Montag nach hl. 3 Könige, 2. hl. Matthiastag, 3. Montag nach dem Palmsonntag, 4. am 1. Montag nach Ostern, 5. am Montag nach Pfingsten, 6. am Maria Magdalenenstag, 7. am hl. Bartholomäusstag, 8. am Montag nach Aller Heiligen.“ To byly ovšem velmi důležité trhy, jichž se i Židé velmi hojně zúčastnili. V této knížce jsou poznamenány i pražské adresy těch zájezdních hospod, v nichž venkovští formané měli staveniště a sběrnou pro kraje: „Piseker Fuhrleute, alle 14 Tage bei Spinka am Rossmarkt. Item alle 6 Wochen beim Goldenen Schiff auf der Kleinseite. Wottitzer Fuhrleute: alle acht Tage bei Karrauss (u Charausů na Václ. náměstí).

V devadesátých letech osamostatnila se ž. o. sedlčanská a utvořila vlastní svoji ž. n. o., ba v posledních letech obrátila se věc tak, že nyní odvádí Kosohorští náboženskou daň do S., která nyní spojuje obě obce v celek. Možno říci, že vliv Sedlčanských na Kosohorské byl v mnohém ohledu blahodárný. Tak příkladně byla ještě dlouhá léta poté, když jiné obce v českém prostředí dávno již zrušily německé konfesní školy, v K. H. taková škola ještě v r. 1917; a byla to veliká námaha zástupců Sedlčanských, zvláště pak obch. rady Boh. Rindlera, že tato škola byla zrušena. O vyučování žid. náboženství stará se ž. o. tak, že tam dojíždí týdně z dalekých Klatov rb. dr. M. Müller.

Soužití Židů v tomto kraji s ostatním obyvatelstvem českým je velmi dobré. Zdejší Židé hlásí se vesměs k národnosti české a též v řadách legionářů jich bylo několik (příkl. dr. Otakar Bauml, zvěrolékař. Ouběnice, II. dělostřel. brigáda sibiřské armády čs., Rudolf Faktor z Hojšína, padl na Rusi a j.).

V kraji bylo mnoho nájemců velkostatků žid., avšak zákon pozemkové reformy v té věci způsobil, že dnes již Židům těchto nájmu se nedostalo. Náleží ovšem velkostatek Štětkovice a též lihovar majiteli Emilu Polákovvi, který má 155 ha zpracované půdy a výrobní oprávnění 234 hl lihu. Účast tohoto velkostatkáře v záležitostech veřejných a kraji užitečných je značná. Tak hned při stavbě místní dráhy z Votice-Veselky do Kos. Hory-Sedlčany, která byla vyměřena r. 1893 a roku nato postavena, věnoval otec dnešního majitele velkostatku větší částku peněz. Dráha volá po dokončení až do Příbrami nebo do Březnice, k čemu dojde snad, až pojedje krajem projektovaná dráha Plzeň—Brno, která protíná i tento úsek.

R. 1802 zavražděn byl na vrchu nad Dnespeky žid. obch. Glaser. Zavražděnému byl postaven kříž, na němž bylo napsáno, že byl „rozdílného náboženství“, t. j., že nebyl katolíkem.

Žid. poštmistři byli, jako ve všech českých krajích, také i zde. Příkl.: v Nadějkově byl M. Steiner v r. 1848. v K. H. Joachim Adler a j.

Rok od roku ubývá Židů po českém venkově a tak i K. H. i S. zacházejí; v Praze a ve Vídní žije veliký počet někdejších rodáků z těchto měst a jsou to jména zvučná, mužů věhlasných a ctěných: spisovatel dr. Bedřich Adler, ředitel České eskomptní banky Gustav a Josef Adlerové, dr. Adolf Oppenheimer, advokát, dr. Alfred Stein, advokát v Praze, obch. rada a továrník Boh. Rindler, Vilém Lebenhart, velkoobchodník v Praze, Otakar Bauman, továrník v Libni, dr. Bedřich Kaufmann, šéf fy Seligm. Elbogen v Praze, ředitel Vídeňské bankovní jednoty Rudolf Chobocký, ředitel České eskomptní banky Elischak a četní jiní.

*

¹⁾ S. H. Lieben, Beiträge zur Kulturgesch. d. Juden in Böhmen, vydal „Afike Jehuda“, Praha 1930.

²⁾ Bondy-Dvorský, K dějinám Židů v Čechách I, 728.

³⁾ Ottův Naučný slovník, Kosová Hora.

⁴⁾ () V listině škrtnuto.

⁵⁾ Ve správě starosty obce pana Jindřicha Koldovského, který obě tyto cenné městské knihy autorovi s nevšední ochotou zapůjčil.

⁶⁾ Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, s pomocí učitelstva a jiných pomocníků vydal Okr. školský výbor r. 1925, redakcí Čeněk Habart a Ludvík Heller.

⁷⁾ Archivář Teplý Fr., „Paměti města Milčína“.

⁸⁾ Byl to obvodní rabín (Kreisrabbiner) plzeňského kraje se sídlem v Ronšperku.

⁹⁾ Schematismus f. das Königr. Böhmen auf das gemeine Jahr 1814.